

INUIT ATAQATIGIIT

INATSISARTUNI

UKA 2013/26
26. november 2013
Aqqaluaq B. Egede

Nunatsinni aalisarnermi aningaasarsiorsinnaaneq siunertaralugu annertunerusumik tunisassiorsinnaaneq eqqarsaatigalugu imaani aalisakkanut suliffissuialiisinnaanerup iluaqutigisinnaasai ajoqutigisinnaasaalu qulaajarnissaat siunertaralugu oqallinnissamik siunnersuut.

(Inatsisartunut ilaasortaq Jens Emanuelsen, Siumut)

Oqallisissiap isummersorfigineqarnera aallarnerlugu oqaatigissavara oqallisissiap qulequtsigaanera paasiuminaammat. Tassami "imaani aalisakkanut suliffissuialiisinnaanerup iluaqutissartai ajoqutigisinnaasaalu qulaajarneqarnissaat siunertaralugu oqallinnissamik siunnersuut" ilumut oqallinnerinnakkut qulaajarneqarsinnaanersoq takujuminaammat.

Taamaattorli Inuit Ataqtigiiit siunnersuuteqartoq qutsavigerusupparput aalisarnek pillugu oqallinnissaq pisariaqarmat. Tassami naalakkersuisooqatigiiit nutaat pilermatali aalisarnek pillugu ersarissumik siunnerfeqarluni naalakkersuinikkut ingerlatsineq qimanneqarpoq. Piffissamilu kingullermi aalisarnermik inuussutissarsiut pillugu naalakkersuisut qanoq siunnerfeqarnerat ilisimaneqanngilaq. Suli naluarput naalakkersuisooqatigiiit aalisarnermik inuussutissarsiut pillugu qanoq siuarsaaniarnersut.

Aalisarnermut Naalakkersuisumit isumasioqatigiinnissamut aggersagaagaluarput. Tamanna Inatsisartut siulittaasuannit itigartinneqarmat ornigussinnaasimannngilagut. Aamma isumasioqatigiinnissamut qaaqquusissut tiimialunnguit kisiisa ornigunnissamut periarfissaralugit pivoq. Pissutsit taamatut ingerlanerat akuerineqarsinnaanngilluinnarpoq. Suleqatigiittariaqarpugut. Nunatsinni inuussutissarsiut pingaarutilik pineqartillugu Inatsisartunut ilaasortat suleqatigiinnerusariaqarpugut. Partiit apeqqutaatinnagit, kisianni aalisartut sullinneqarnerat siuarsaaffigineqarnissaallu qitiutillugu.

Naalakkersuisooqatigiinnut apereqqikkusuppunga. Siumut Atassut Aalisarnermik inuussutissarsiut qanoq ilusilersugaq naalakkersuisooqatigiiit anguniagassaattut naatsorsuutigissavarput? Aalisartut naalakkersuisooqatigiinnut qanoq ilimasuuteqassappat? Politikkikkut apeqqutit suut sammissavagut? Susoqarniarpa? Inatsisartut ukiaq manna ataatsimiinnerat tamaat naalakkersuisooqatigiiit aalisarnek pillugu politikkikkut sunik siunnerfeqarnerusut paasiniartaraluarparput, kisianni suli akineqanngilagut. Suli Aalisarnermut Naalakkersuisooqatigiiit siunnerfimmilik saqqummiussinngilaq.

Nunap naalakkersuinikkut siuttui ersarissuliortariaqarput. Inuit Ataqtigiiit utaqqsitaaginnarnata sulerusuppugut. Qinersigattali ukioq ataasinngulerpoq suli naalakkersuisooqatigiiit aalisarnek pillugu siunnerfimminnik ersarissumik tikkuussinngitsut. Sulissagutta nunatsinni aalisarnermik inuussutissarsiut pillugu naalakkersuisut qanoq siunnerfeqarnerat aallaaviusariaqarpoq. Neriuppugut naalakkersuisooqatigiiit upernaamut inatsisartut ataatsimiinissaat sioqqullugu politikkikkut pilersaarutertik naamassereersimassagaat. Naalakkersuinikkut siunnerfeqarluni ingerlaneq angusaqarnissamut aqqutissatuaavoq.

Tamatta nalunngilarput aalisarnermik inuussutissarsiut aammalu piniarnermik inuussutissarsiut siuarsarneqarsinnaanngillat pisassisaqattaarnerinnakkut. Pisassisarnek pillugu assigiinngitsunik isumaqartoqarsinnaavoq, pisassiinerinnakkulli aalisartut atugaat tamakkiisumik aaqinneqarsinnaanngitsut uppernarsaatissaqartipparput.

Aalisartut isertitamikkut annertuumik assigiinngisitaartumik periarfissaqarput. Pisassiissutinillu pissarsinerpaajusartut tassaapput aalisartut isertitaqarnerpaat, aalisapallassinnaasut atortulersuutitigullu siuarsimanagerusut pilertornerusumik aningaasarsiorput. Taakkuupput pisassiissutinik pisasseeqqittarnermilu annerpaamik pissarsisartut.

Inuit Ataqtigiiit inuit pissakinnerusut atukkamikkut siuarsaavigineqarnissaat pingaartitaraarput. Taamaammat aalisarnek pillugu inuussutissarsiutit nutarteriffigineqarnissaat anguniarsimavarput.

Aamma anguniagaq angusimavarput. Tassami Aalisarnek pillugu inatsit piviusunngortinneqarpoq. Tamatuma kinguneraa aalisartut isertitakinnerpaat isertitamikkut siuariarsimasut amerlinerat. Tamatumali malitsigaa aamma isertitaqarnerusut isertitaasa qaffariaateqarnerat. Imaappoq, aalisarnermik inuussutissarsiut tamakkiisumik isigigaanni inuussutissarsiut siuariarpoq.

Taamaattorli ajornartorsiutit tamakkiisumik aaqinneqanngillat. Inatsit nutaajuvoq, sulilu aalisarnek pillugu inatsit aqutugalugu suliassat amerlapput. Aamma periarfissaq una iluatsillugu oqaatigissavara, tassalu aalisarnek pillugu inatsit tassaammat inatsit nutaaq. Soorunami nutarterineq tamanit isumaqatigineqanngilaq. Ilisimavarpummi sunaluunniit pineqaraluarpat pissusitoqqanit sungiusimasanit anillannissaq, nutaamillu periuseqalernissaq ippigineqartartoq.

Taamaammat Aalisarnek pillugu inatsit sammineqarmat Inuit Ataqatigiit oqaatsit imaattut ilanngussimavagut:

Suleqatigiilluta paaseqatigiillutalu nunatta aningaasarsiornikkut toqqammavia nutaaq pilersittariaqarparput. Suli pingaarutilinnik allannguisariaqarpugut! Allannguisagutta nalunngilarput umiarsuarmi anoreruarmut ilaasut ilaasa iluarinngisaannik aalajangigassaqtassagatta. Ilisimavarpullu ilaasut tikikkunik paasiumaaraat aalajangernivut pisariaqavissimasut, tikinnermulli taakkua pissutaasimassasut.

Pissaanermik ungaginninnerup akisussaassuseqartumik aqutsinissaq innarlarsinnaavaa. Pissusiviusut isiginagit politikkikkut isummersornerup sunniiniarnerullu kingunerisinnaavaa akisussaaffimmik tigusigaanni tatigineerunneq pakatsisitsinerlu. Aperisoqarsinnaavormi, sooq Aalisarnermut naalakkersuisoq siornatigut ilungersornerpaajulluni pisasseeqqinnissamik sukataaruteqartartoq ullumikkut sooq naalakkersuisutut allarluinnarmik aqutsiniarnersoq.

Eqqoriarneqarsinnaavoq pissusiviusut aallaavigalugit aqutsinissaq akisussaaffigilersimassagaa. Naalakkersuisoq piujuartitsinissamik tunngaveqartillugu ilisimasallu pingaarutilissuit toqqammavigalugit ingerlatillugu Inuit Ataqatigiinnit tapersersuinerput ingerlatissavarput. Pisariaqarmat aalisarnek pillugu inatsit pitsaasumik ataatsimoorussamillu ineriartortinneqarnissaa. Taamaaliornikkut aalisartut ajornartorsiutaat ikilisarniarneqarput.

Anguniagaavoq siunissami aalisartut tamakkiisumik isigalugit inuussutissarsiumminni atugaat pitsaanerulissasut.

Aalisartut aningaasarsiornerat siuarsarneqassappat politikkikkut suleqatigiinnissaq pisariaqartipparput. Aalisartut aningaasarsiornerat siuarsarumallugu, inuiaqatigiillu akileraarutitigut nunatta karsianut isertitaat siuarsarusullugit aalisarnermut inatsit atuutsinneqalerpoq. Neriuppugut aalisarnermut naalakkersuisup suliassat isummerfigineqartariaqavissut nangillugit saqqummiukkumaarai.

Ukiumut pisassiissutit avataasigut pisasseeqqinnissamik apeqqutip siunertat suut tamaasa soqutiginarunnaarsinnaanngilai. Taamaammat immitsinnut pisariaqartippugut aalisarnek pitsaanerusoq nunatsinni anguneqassappat siunnerfitsinnik toraagaqartariaqarpugut. Nalornineq imaluunniit nalornisitsineq qimallugu suliassat makkua oqallisigisariaqarpavut:

Aalisartup tunisinermini akinik qaffasinnerusunik angusaqarnissaa qanoq piviusunngortinneqassava? Tulaassisussaataanermet apeqqut isummerfigineqartussatut oqaatigineqarnikoq qanoq sumut killippa? Avataasiorlutik aalisartut aamma sinerissap qanittuani aalisartut pisassamik qanoq immikkoortitigaanerat nutaamik nalilersorneqassava? Siunissami tunitsiviit aalisarnermik ingerlataqaannassappat? Nunatta kujataani aalisartut piniartullu isertitakinnerpaat ilungersunarnerpaamillu inissisimasut qanoq aaqqiiviginiarneqarpat? Toqqaannartumik toqqaannanngitsumillu pisassanik piginnittuusarnek pillugu apeqqut qanoq isumaqarfigineqarpa? Il.il.

Apeqqutit oqaatigisakka pinngitsooratik politikkikkut isummerfigineqartussaapput. Apeqqutit aalajangiisuussapput tunitsiviit siunissami qanoq suliffissuaqarfittut periarfissaatigissanersut. Aamma aalajangiisuussapput aalisarnermi aningaasarsiornersinnaanerup qanoq ilusiligaanissaanik. Taakkua qulaajarsimatinnagit oqallisissiap qulequtaa iluamik akineqarsinnaanngilaq.

Tassami Aalisarnermut Naalakkersuisup oqaatiginikuusaa unaavoq, tassalu tunitsiviit tunitsiviussasut – aalisartut aalisartuussasut. Tamanna isumaqarpoq tunitsiviit ullumikkut aalisarnermik ingerlataqartut

aalisarunnaassasut. Tamanna ilumut pissanersoq Inuit Ataqtigiinniit naalakkersuisunut apequtigissavarput.

Inuit Ataqtigiit aalisarnermi inuussutissarsiut aningaasarsiornikkut siuarsarneqassappat soqutigaarput nunatta avataani pisisartut piumasaannut, tassalu akinut qaffasinnerusumik niuerfennut nutaat peqataalersinnissaat anguniarneqassasoq.

Tamanna isumaqanngilaq aalisartut pisassaarutsinneqassasut.

Uppernarsarneaqaannartussaavoq piujuartitsinermik tunngaveqarluta pisuussutitsinnik uumassusilinnik atuisugut. Oqartarutta piniapiluttuunata, sooq taava ajornassava piniapiluttuunnginnermut uppersaammik pissarsiniarnissaq? Sooq taava MSC anguniarlugu akinut qaffasinnerusunut angummannianngilagut. MSC-mi isumaqtiginerarlugu oqartoqarsinnaanngilaq, timitalernissaata aqqutissartaa akuerisinnaanagu.

Taamatut oqaaseqarluta Inuit Ataqtigiit kaammattuutigissavarput Naalakkersuisut pisinnaanngippata naalakkersuisooqtigiit aalisarneq pillugu siunnerfimminnik saqqummiussissasut. Siunissami politikikkut siunnerfigineqartut isumaqtiginninniutigissallugit pingaaruteqarpoq.

Eqqoriaaqattaarluta isummersussanngilagut. Ulluinnarni aalisarnikkut pissutsit killiffiat naalakkersuisoqarfinniit malinnaavigineqartut aallaavigalugit, aqqutissat nutaat isummerfigisariaqartut pillugit Inatsisartunut ilaasortat isumaqtiginninniarnissaat tunngaveqartoq aqutaasariaqarmat Inuit Ataqtigiinnit innersuussutigaarput..